

Till: Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
cc: s.sof@regeringskansliet.se

Diarienum: S2023/02794

Röda Korsets Ungdomsförbunds yttrande över betänkandet Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen (SOU 2023:40)

Röda Korsets Ungdomsförbund (härefter RKUF) lämnar här sina synpunkter på slutbetänkandet Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen (SOU 2023:40). Vi kommenterar de delar där vi besitter särskild erfarenhet och kompetens.

Sammanfattning

- RKUF tillstyrker förslaget om att ratificera barnkonventionens tredje tilläggsprotokoll.
- Utvärderingen av förändringen bör ske i nära samarbete med det unga civilsamhället.
- Information om barns rättigheter i allmänhet och rätten att klaga i synnerhet bör anpassas till både individer och till särskilt utsatta grupper.
- Vikten av att barnrättsbyråer med oberoende barnombud blir funktioner där barn och unga kan vända sig med alla typer av rättighetsfrågor.

7.3 Sverige bör ratificera det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande s.277

Utredningens förslag: Sverige bör ratificera det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande.

RKUF tillstyrker förslaget.

Stora delar av det unga civilsamhället i Sverige har under en längre tid uppmanat till ratificering av det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen. Förslaget bör genomföras skyndsamt och i enlighet med utredningens betänkande.

7.4 Behov av åtgärder som ger förutsättningar för ett välfungerande förfarande vid en ratificering av tilläggsprotokollet s.281

Utredningens förslag: Barnombudsmannen bör få i uppdrag att, för det fall att Sverige ratificerar det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande, följa utvecklingen av tillämpningen av tilläggsprotokollet.

RKUF tillstyrker förslaget.

Det är mycket viktigt att ratificeringen av det tredje tilläggsprotokollet följs noga och utvärderas löpande. Utredningen lyfter förtjänstfullt flera av riskerna med att möjliggöra klagomålsförfaranden för barn. En risk är att klagomålsprocesserna skulle kunna bli såpass utdragna att barn riskerar att inte få upprättelse för vad de har drabbats av innan de är vuxna, vilket potentiellt skadar förtroendet för det offentliga och hindrar barnets utveckling. En ratificering av det tredje tilläggsprotokollet innebär att barn och unga ges möjligheten att driva ärende som inte bara kan förändra deras egen situation utan även bli prejudikat för de som kommer efter. Det viktigaste är att barn i Sverige har egenmakt att själva fatta detta beslut.

När ratificeringen av det tredje tilläggsprotokollet utvärderas är det viktigt att barn och unga engageras i processen. Det bör ske både genom dialog med röstbärande organisationer som styrs av barn och unga samt samtal med unga som har använt sig av eller löper större

risk att behöva använda sig av klagomålsrätten. Barnombudsmannen bör samarbeta med det unga civilsamhället för att lyckas med det.

11.5.4 Det behövs sammanhållen information på nationell nivå om barns möjligheter att utkräva sina rättigheter s.487

Utredningens förslag: Barnombudsmannen bör få i uppdrag att tillhandahålla information om barns klagomöjligheter inom olika områden. Detta omfattar information om ansvariga myndigheter, tillsynsmyndigheter, domstolar och andra aktörer och hur barn rent praktiskt kan gå till väga för att framföra olika typer av klagomål. Informationen ska tillhandahållas på lämpligt sätt för bred spridning och åtkomst.

RKUF tillstyrker förslaget.

Det är mycket viktigt att barn som skulle kunna vara i behov av att använda sig av möjligheten att klaga informeras om hur de ska gå tillväga och vilket stöd som finns att tillgå. Särskilt viktigt är det att de grupper som löper störst risk att möta brott mot barnkonventionen blir väl införstådda med sina rättigheter och möjligheter att agera om dessa kränks.

RKUF vill särskilt betona vikten av att information anpassas särskilt till grupper som lever i särskild utsatthet. Det gäller exempelvis barn med funktionsnedsättningar, hbtqi-barn, barn som lever i våldsnära miljöer, barn med erfarenhet av sexuellt utnyttjande eller exploatering, barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, barn till föräldrar som utövar eller utsätts för våld samt barn i familjer med familjemedlemmar som lider av allvarlig psykisk ohälsa och/eller beroendeproblematik. Det är viktigt att de informationsinsatser som utredningen föreslår genomförs med hänsyn till dessa gruppers olika förutsättningar och behov. Särskild beaktning bör tas för att säkerställa tillgänglighet av information, exempelvis utifrån språk och tydlighet, så att de som berörs ges adekvata förutsättningar att utkräva sina rättigheter enligt lagen i praktiken. Informationen bör alltså kunna anpassas både till särskilt behövande individer och grupper. För att säkerställa detta är det viktigt att myndigheten inkluderar även de grupper som har starkast misstro till det offentliga och till rättsväsendet i framtagningsprocessen.

15.4.1 Staten ska bidra till etableringen av barnrättsbyråer inom civilsamhällesorganisationer som erbjuder verksamhet med oberoende barnombud s.566

Utredningens förslag: Regeringen fattar beslut om en förordning om statsbidrag till en försöksverksamhet med barnrättsbyråer som bedriver verksamhet med oberoende barnombud.

RKUF tillstyrker förslaget.

Ombudsverksamheten har god potential att förbättra livsvillkoren för barn och unga i Sverige. RKUF välkomnar särskilt att utredningen belyser att det finns barn och unga som samhället inte förmått hjälpa och som av olika anledningar inte får det stöd eller insatser de behöver. Det är viktigt att barnrättsbyråer med oberoende barnombud blir funktioner där barn och unga kan vända sig med alla typer av rättighetsfrågor utifrån Barnkonventionen i sin helhet för att inte hamna i en situation där olika barnrättsbyråer för olika ändamål skapar nya stuprör eller hänvisningar emellan varandra. Vi vill även betona vikten av att barnombudens särskilda roll måste utföras av professionella med erfarenhet av de system som de ska hjälpa barn och unga att navigera inom.

Li Nester
Förbundsordförande
Röda Korsets Ungdomsförbund